

Az agro-ökológiai program 2023-2024. évi igényléseinek értékelése

Tóth Péter, Dr. Skutai Julianna, Dr. Podmaniczky László, Cserneczky Tamás, Králl Attila,
Előd Réka, Prókai Orsolya

KAP Stratégiai Terv Monitoring Bizottság ülése

Szarvas, 2025. május 14.

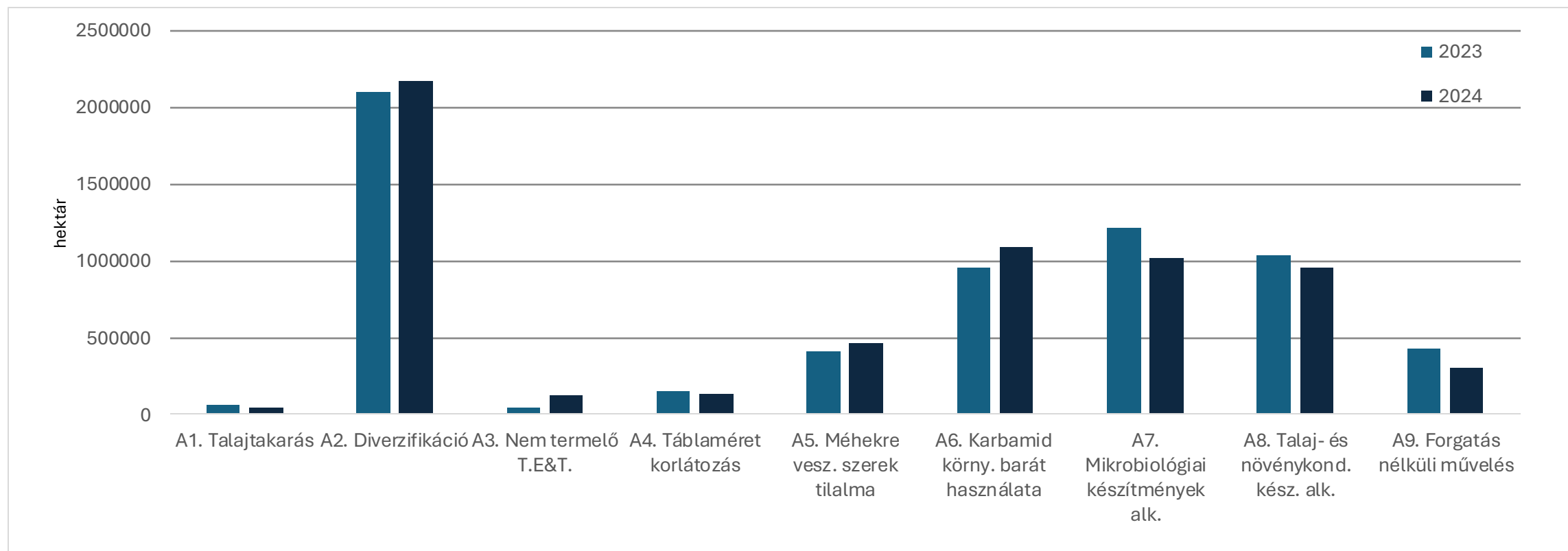
Az értékelés és az eredmények értelmezésének keretei

- A tanulmány főbb célkitűzései 2024-ben meghatározásra kerültek, ÉPIB-bel egyeztetve
- Az előzetes szakmai egyeztetések az AM érintett szervezeti egységeivel tovább fókuszálták a tanulmány tartalmát
- Az adatgazdák (MÁK) pozitív hozzáállása segítette az értékelést
- Cél a visszacsatolás az intézkedés működéséről, mely támogatja a szakmapolitikai döntési folyamatokat
- Az eredmények teljeskörű értékeléséhez és a megfelelő következtetések megállapításához közös tudás szükséges
- A tervezett zöld felépítmény tanulmány kvalitatív értékelése tovább halad az intézkedés szakmai elemzésében (ok-okozati viszonyok)
- Célunk, hogy olyan elemzési kereteket alakítsunk ki, mely hosszú távon szolgálja a rendszeres értékelést (mit és hogyan elemezzünk?)

Az agro-ökológiai program 2023. és 2024. évi értékelésének eredményei

Szántóföldi földhasználati kategória

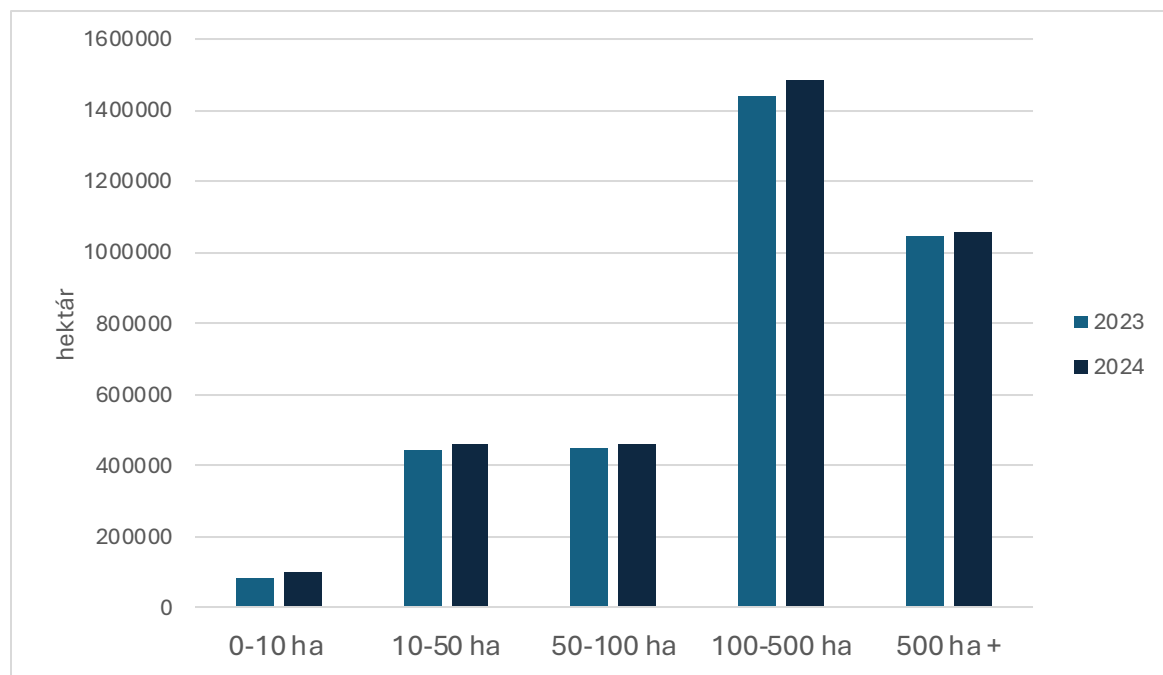

- A gyakorlatok által érintett terület összessége szerény mértékben változott
- A meghatározó gyakorlatok köre nem változott
- **A négy legnépszerűbb gyakorlat fedi a terület 83 %-át**
- **A Diverzifikáció, Karbamid gyakorlatokkal érintett területek** kiterjedése növekedett

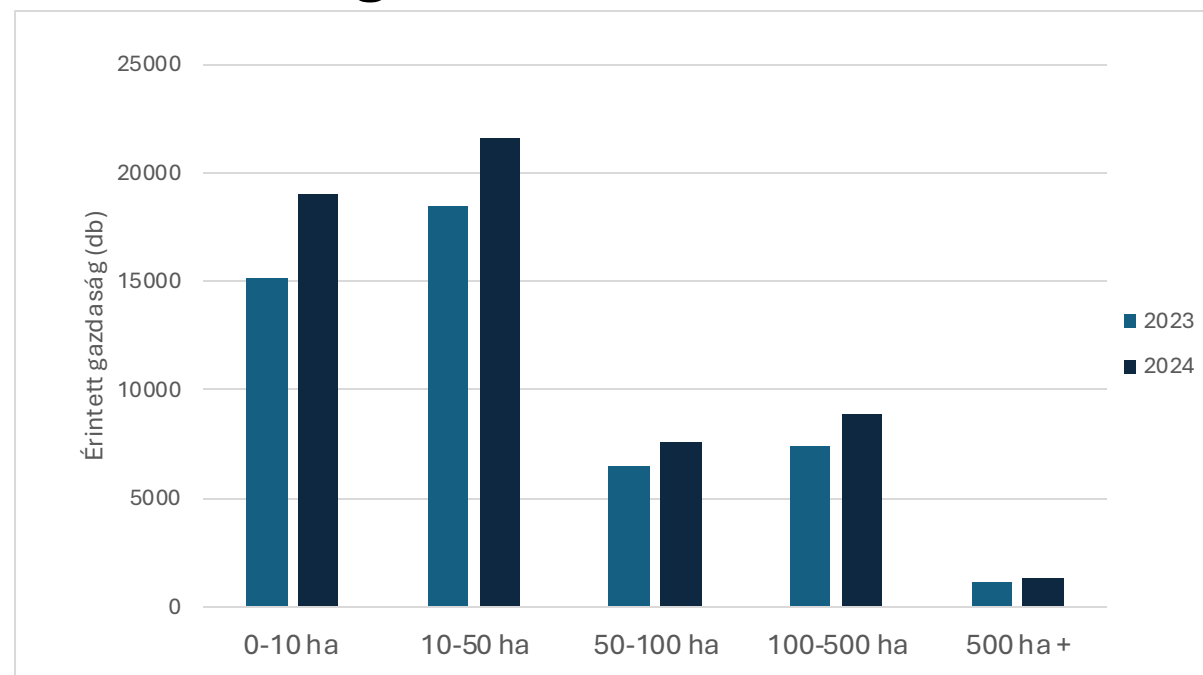
- Jelentősen nőtt: **Nem termelő T.E. & T. és a Méhekre veszélyes szerek tilalma**
- Jelentősen csökkent: **Mikrobiológiai és Talaj- és növénykondicionáló anyagok alkalmazása**
- Tartósan alacsony: **Talajtakarás, Táblaméret**
- Kvalitatív értékelés szerepe....

Az agro-ökológiai program 2023. és 2024. évi értékelésének eredményei

Szántóföldi földhasználati kategória

**AÖP szántó gazdasági méretkategóriák
által lefedett terület**

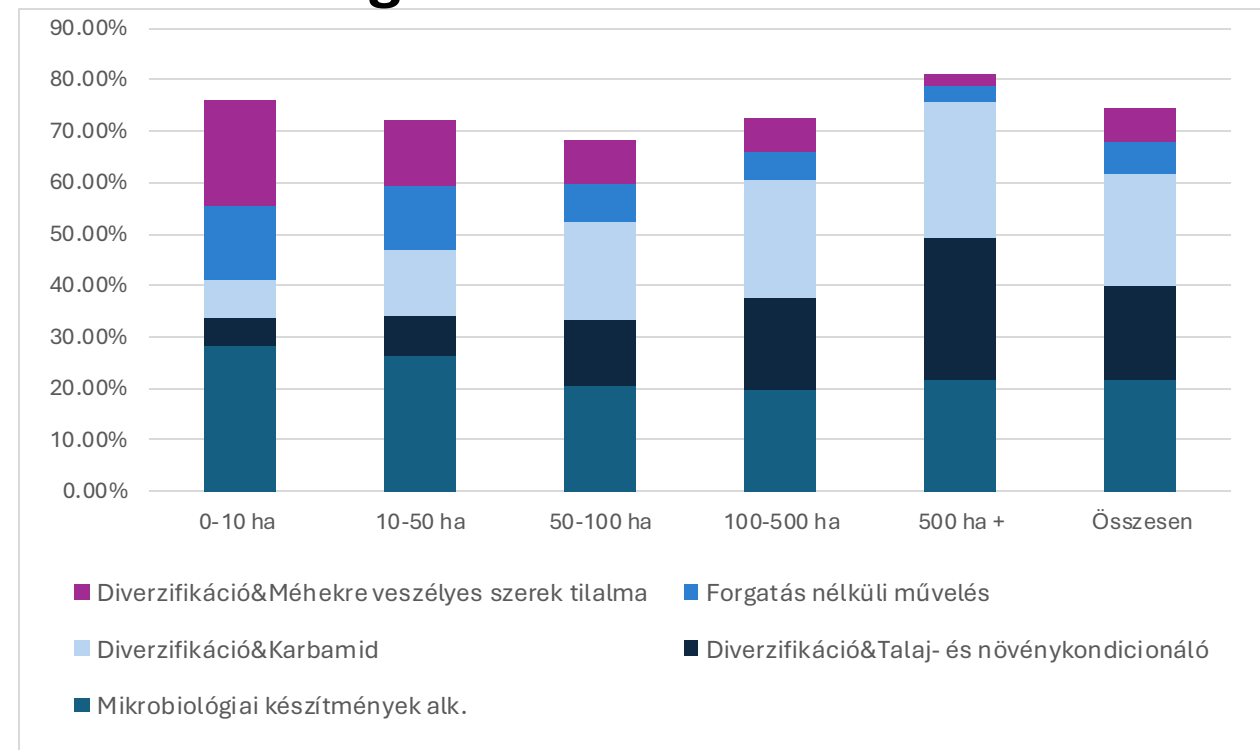
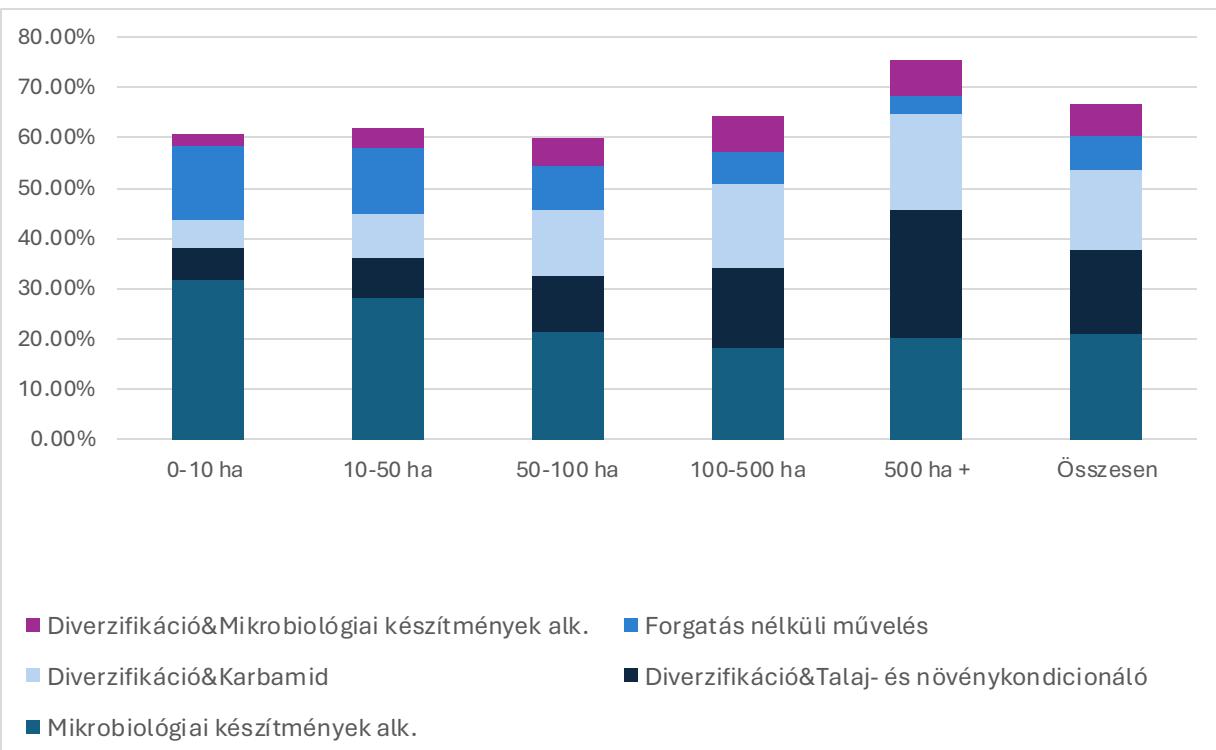

**AÖP szántó gazdasági méretkategóriák
által érintett gazdaságok**

- A gazdaságok száma **2023-ról 2024-re kb 18 %-kal nőtt**– kis gazdaságok csatlakozási hajlandósága nőtt
- A legnagyobb térbeli emelkedést a 100-500 ha gazdasági méret hozta
- Környezeti szempontból a nagyobb gazdaságméretű gazdaságok meghatározóak területi arányuk okán

Az agro-ökológiai program 2023. és 2024. évi értékelésének eredményei

Szántóföldi földhasználati kategória

Leggyakoribb AÖP kombinációk 2023

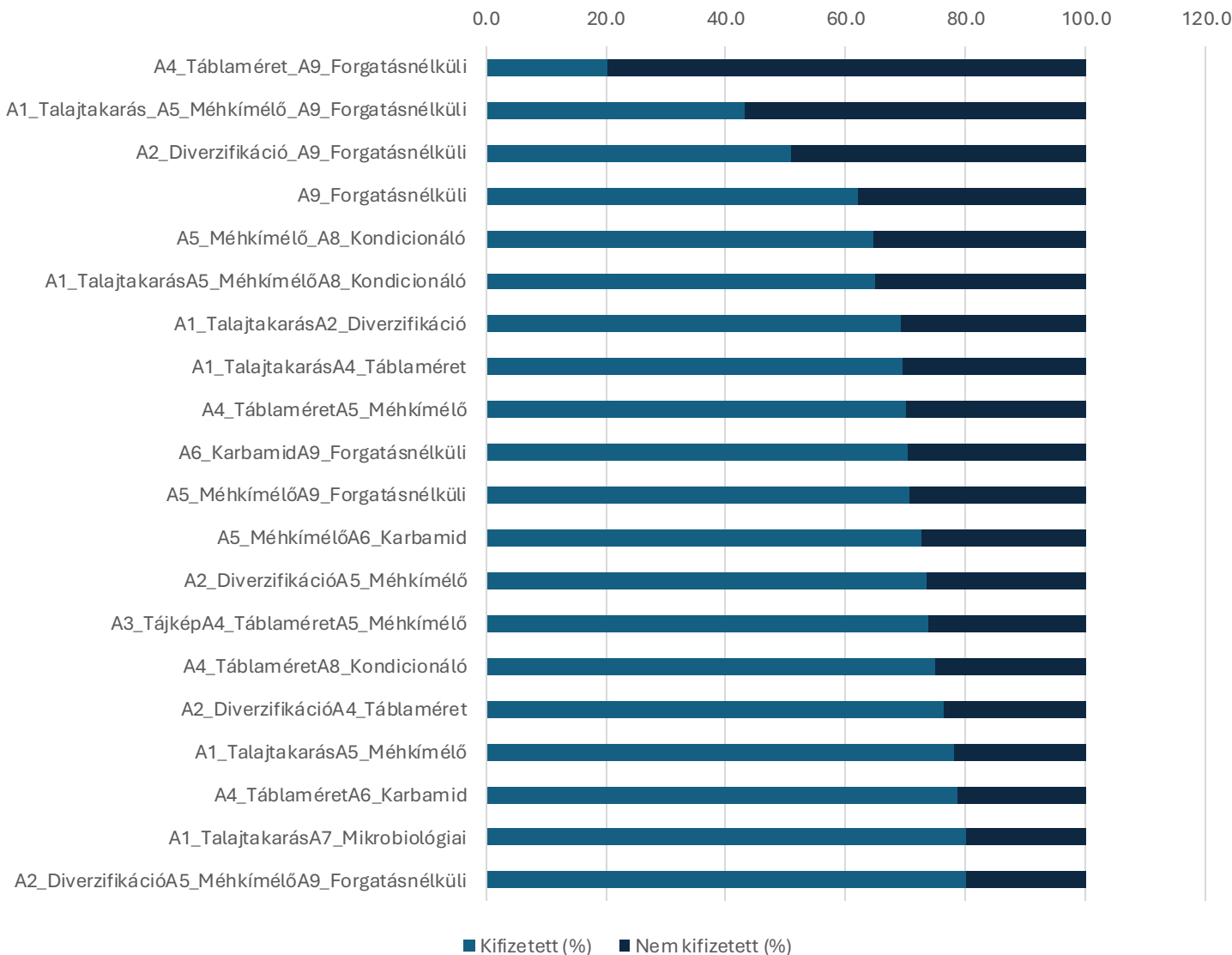
Leggyakoribb AÖP kombinációk 2024

- A gazdálkodók többsége (62,9 %-a) 2024-ben az **előző évi gyakorlatokkal azonos igénylést tett.**
- **A leggyakoribb kombinációk térbeli kiterjedése nőtt** a kombinációk összességéhez képest (67 %-ról 74 %-ra)
- Nagyobb gazdaságok egyenletesebb eloszlásban, kevesebb kombinációt választanak
- A kisebb gazdaságoknál egy-egy biztos kombináció, ezen felül magasabb számú egyéb kombináció kis területtel
- **A Diverzifikáció & Karbamid kombinációra történő váltás fordult elő a legnagyobb számban.**

Az agro-ökológiai program 2023. és 2024. évi értékelésének eredményei

Szántóföldi földhasználati kategória - kifizetések

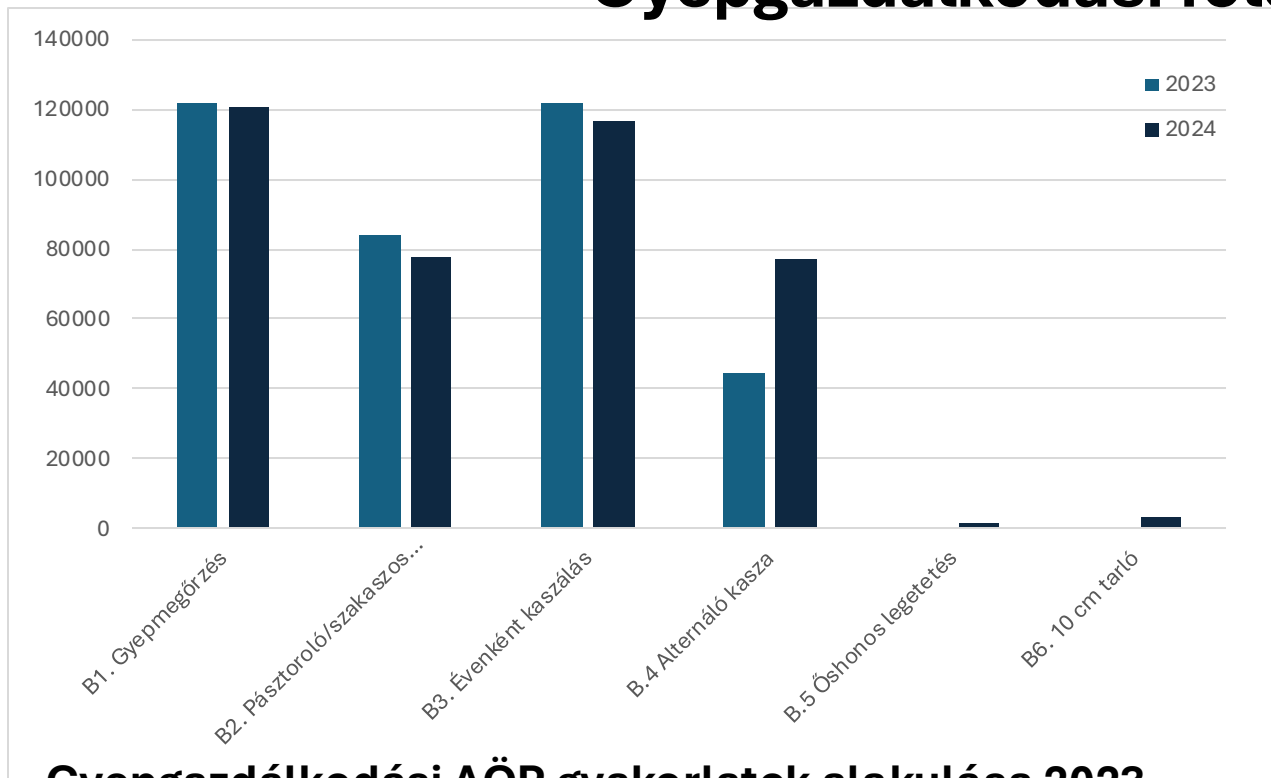
A legnagyobb arányban kérelmezett, de nem kifizetett AÖP szántó gyakorlat-kombinációk, 2023

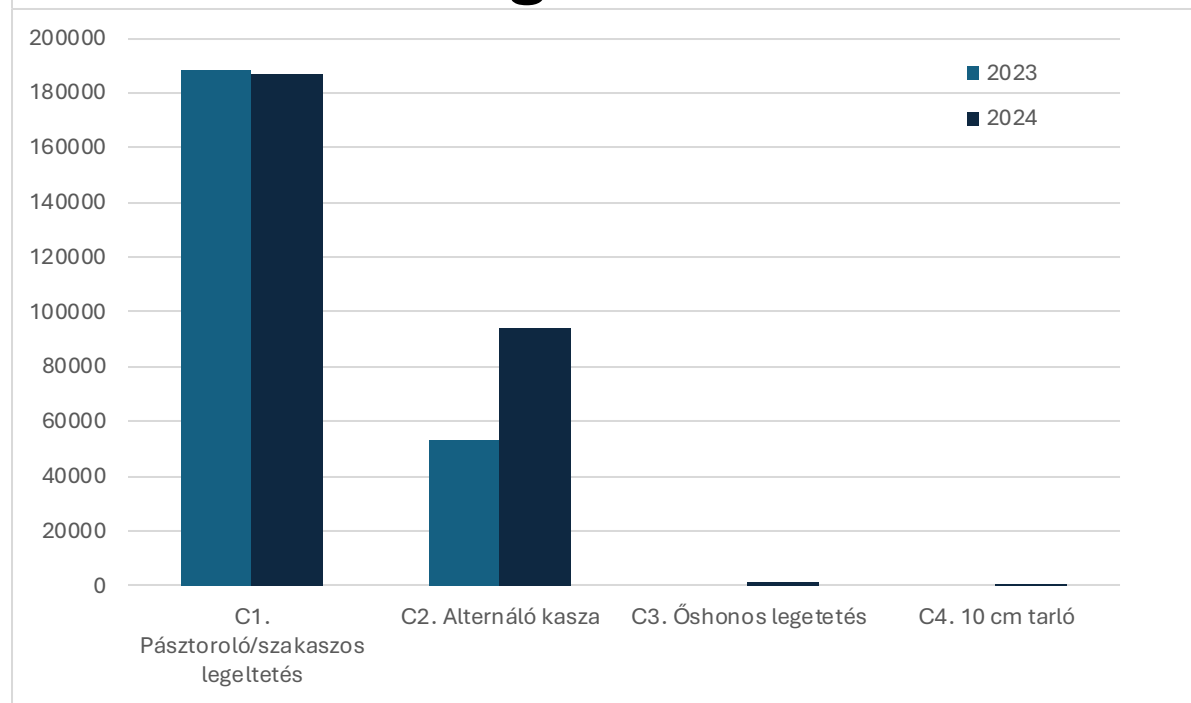
- 2023-ban a kérelmezett területek több, mint **90 %-a kifizetést kapott**
- 2023-ban az öt legnagyobb arányban elutasított gyakorlatkombináció közül négyben van **Forgatás nélküli művelés**
- 15 %-nál nagyobb mértékben kerültek visszautasításra: **Táblaméret korlátozás, a Talajtakarás, a Méhekre veszélyes szerek, a Forgatás nélküli művelés** gyakorlatok
- Forgatás nélküli művelés gyakorlatok esetében a ki nem fizetett kérelmek területi aránya **30 % feletti**. Ez indokolhatja ezen gyakorlat 2024. évi igényelt területének csökkenését.
- A kifizetéssel nem érintett területek legnagyobb kiterjedésben a 100-500 ha gazdaság méretben jellemzőek

Az agro-ökológiai program 2023. és 2024. évi értékelésének eredményei

Gyepgazdálkodási földhasználati kategória

Gyepgazdálkodási AÖP gyakorlatok alakulása 2023-2024 egyéb gyepeken

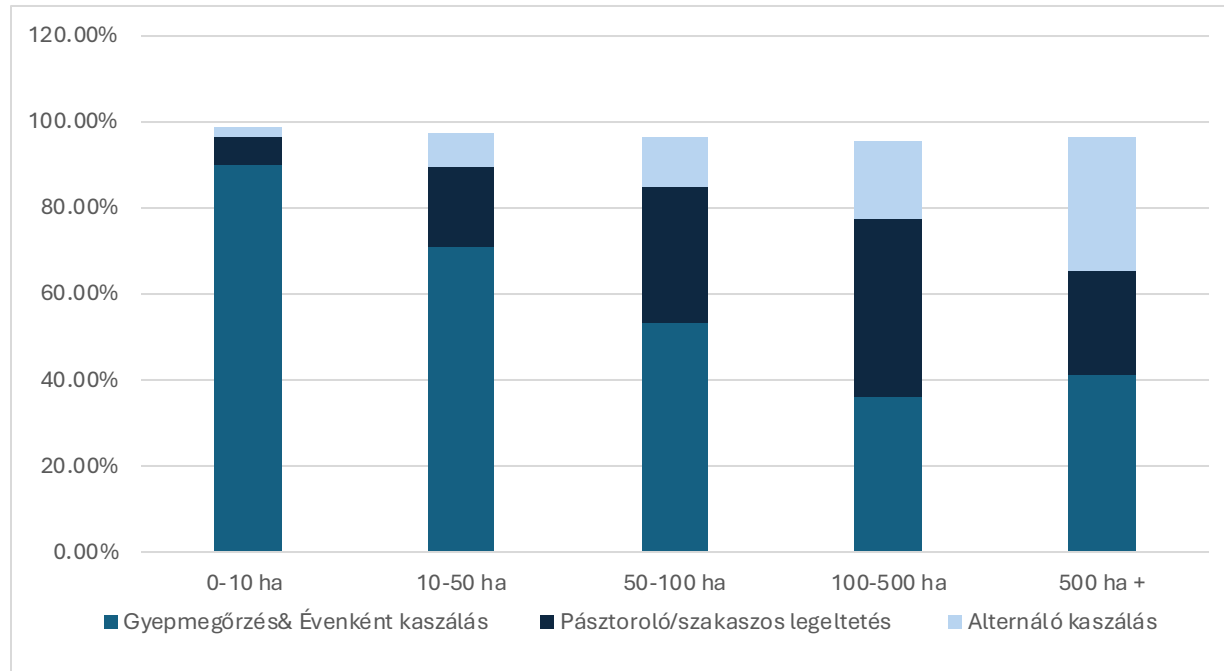

Gyepgazdálkodási AÖP gyakorlatok alakulása 2023-2024 Natura 2000 gyepeken

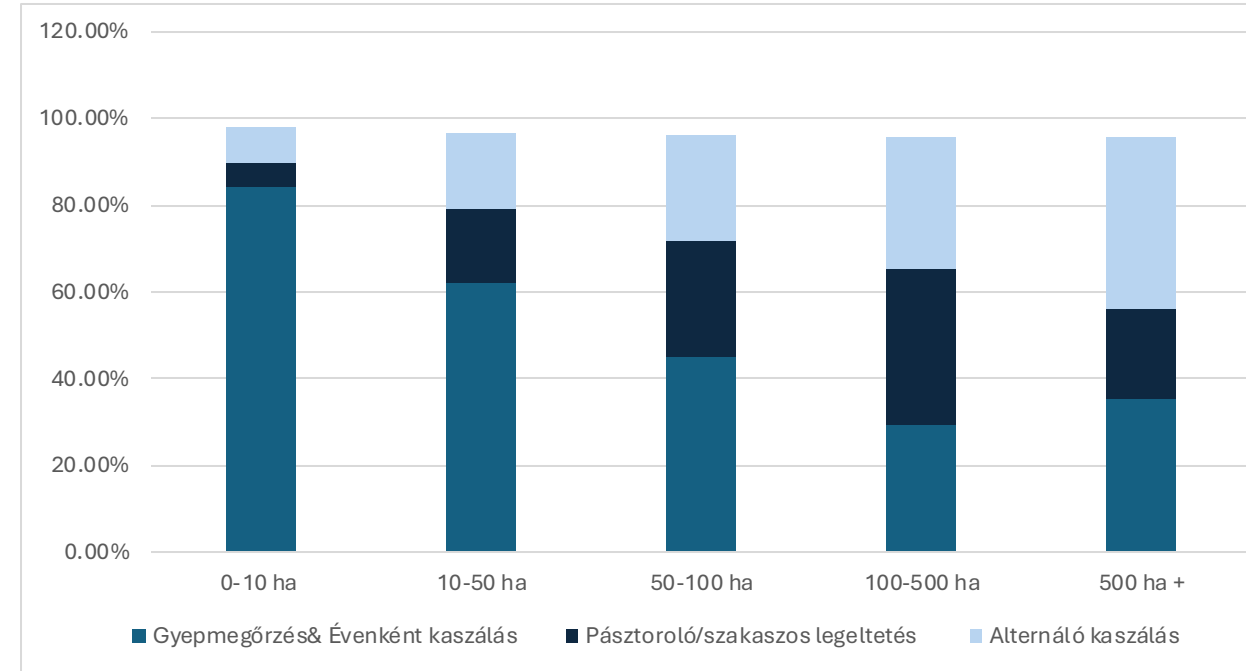
- A gyakorlatokkal érintett területek kiterjedése (átfedésekkel) **10 %-ot meghaladó mértékben (10,8 %) nőtt**
- A **Natura 2000** gyepeken **17,3 %-kal több területen igényelték** AÖP gyakorlatot (40.000 ha új AÖP terület)
- **Igénylők száma 20 %-kal magasabb** volt az előző évihez viszonyítva, amely kb. **3600 új belépőt** reprezentál
- Az „**Alternáló kaszálás**” gyakorlat E + N2000 gyepeken jelentős mértékben növekedett (+ 74 % és +78 %)
- E + N2000 gyepeken **csökkent** a „**Pásztoroló illetve szakaszos legeltetés**” gyakorlattal (OKOK?)

Az agro-ökológiai program 2023. és 2024. évi értékelésének eredményei

Gyepgazdálkodási földhasználati kategória

Leggyakoribb AÖP kombinációk 2023

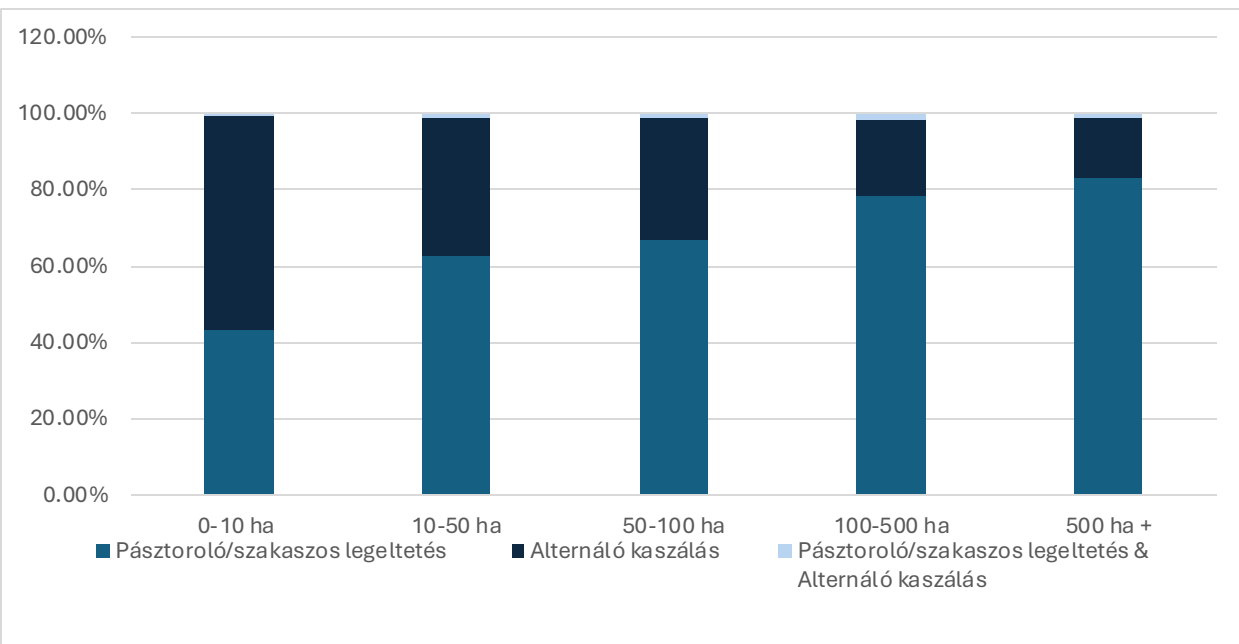

Leggyakoribb AÖP kombinációk 2024

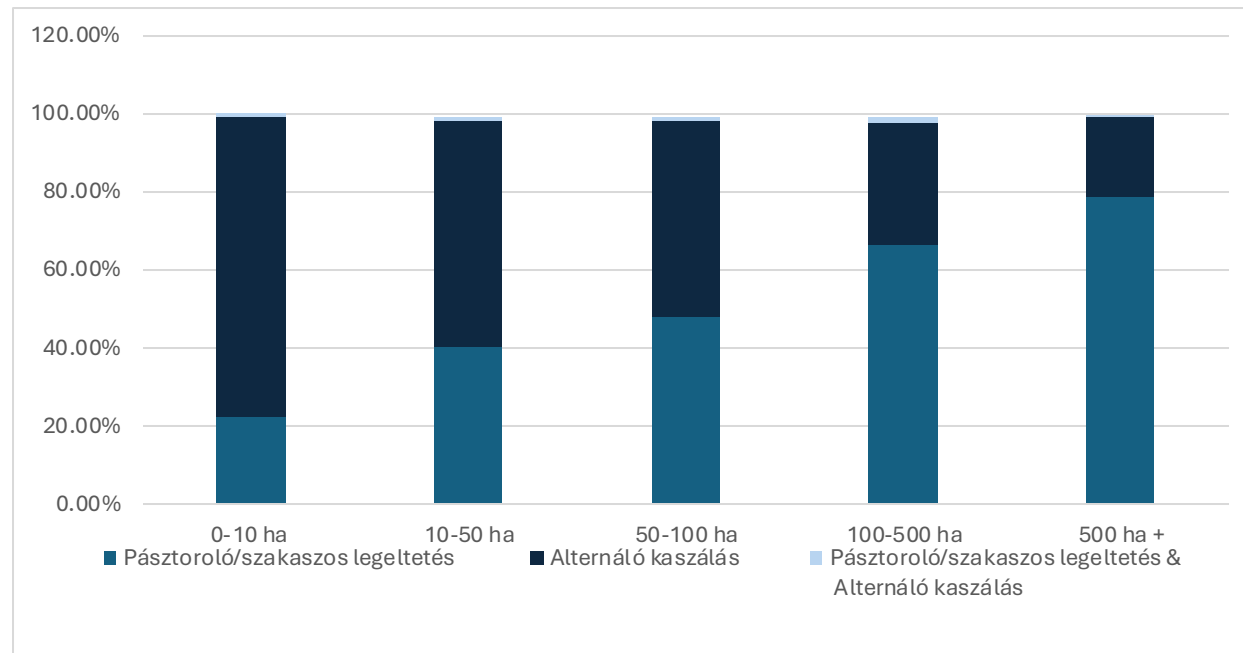
- Legnépszerűbb gyakorlat kombináció a **Gyepmegőrzés& Évenként kaszálás** (mindkét év, szinte minden kategória)
- **85,64 % ugyanazt a gyakorlatkombinációt választotta 2024-ben is** – magasabb, mint a szántók esetén
- **100-500 ha között Pásztoroló legeltetés mindkét évben a legnépszerűbb gyakorlat volt**
- Kisebb gazdaságok jellemzően hasonló gyakorlatkombinációk, nagyobbak eltérnek

Az agro-ökológiai program 2023. és 2024. évi értékelésének eredményei

Gyepgazdálkodási földhasználati kategória – Natura 2000 gyepek

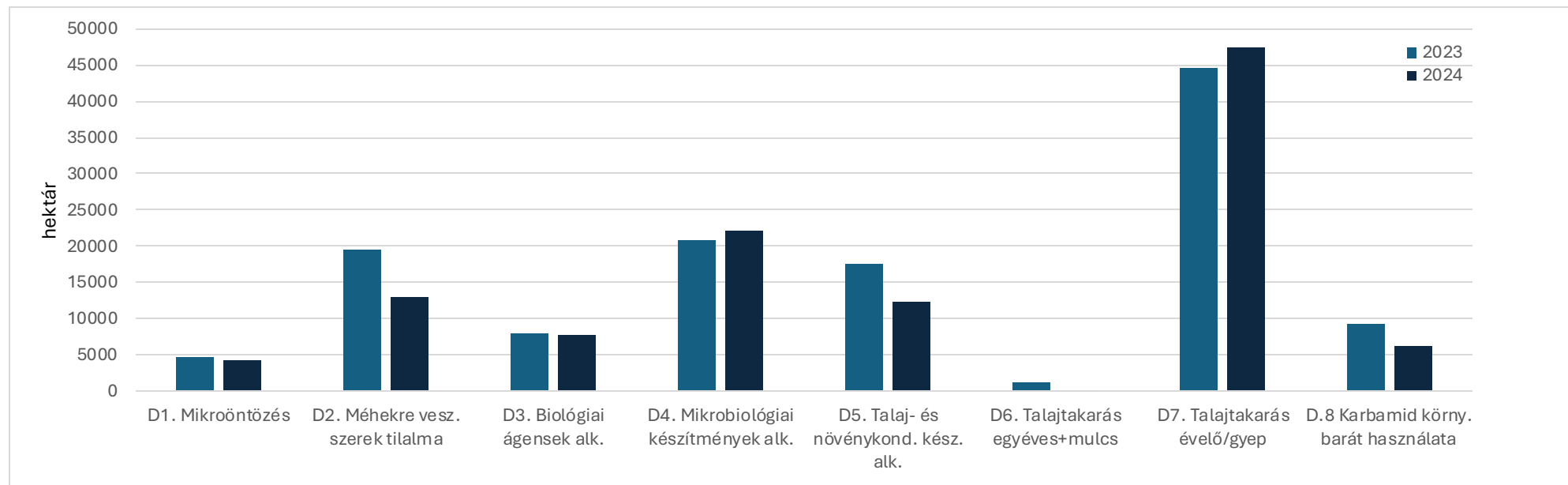
Leggyakoribb AÖP kombinációk 2023

Leggyakoribb AÖP kombinációk 2024

- A 10 ha-nál nagyobb gazdaságokban meghatározó a **Pásztorló/szakaszos legeltetés** gyakorlat alkalmazása 2023-ban
- 2024-ben veszt a jelentőségéből, de 100 ha-nál nagyobbakban továbbra is meghatározó
- **Gazdálkodók 91,0 %-a ugyanazt a gyakorlatkombinációt választotta** 2024-ben, mint az előző évben
- A kombinációk szinte **100 %-ban Pásztorló/szakaszos legeltetés és az Alternáló kaszálás** gyakorlatokból álltak
- 187 gazdálkodó változtatott a Pásztorló/szakaszos legeltetés gyakorlatról a „Alternáló kasza” gyakorlatra
- **A kifizetett területek aránya a kérelmezetthez képest egyéb gyepeken 80 %, Natura 2000 gyepeken 90%**

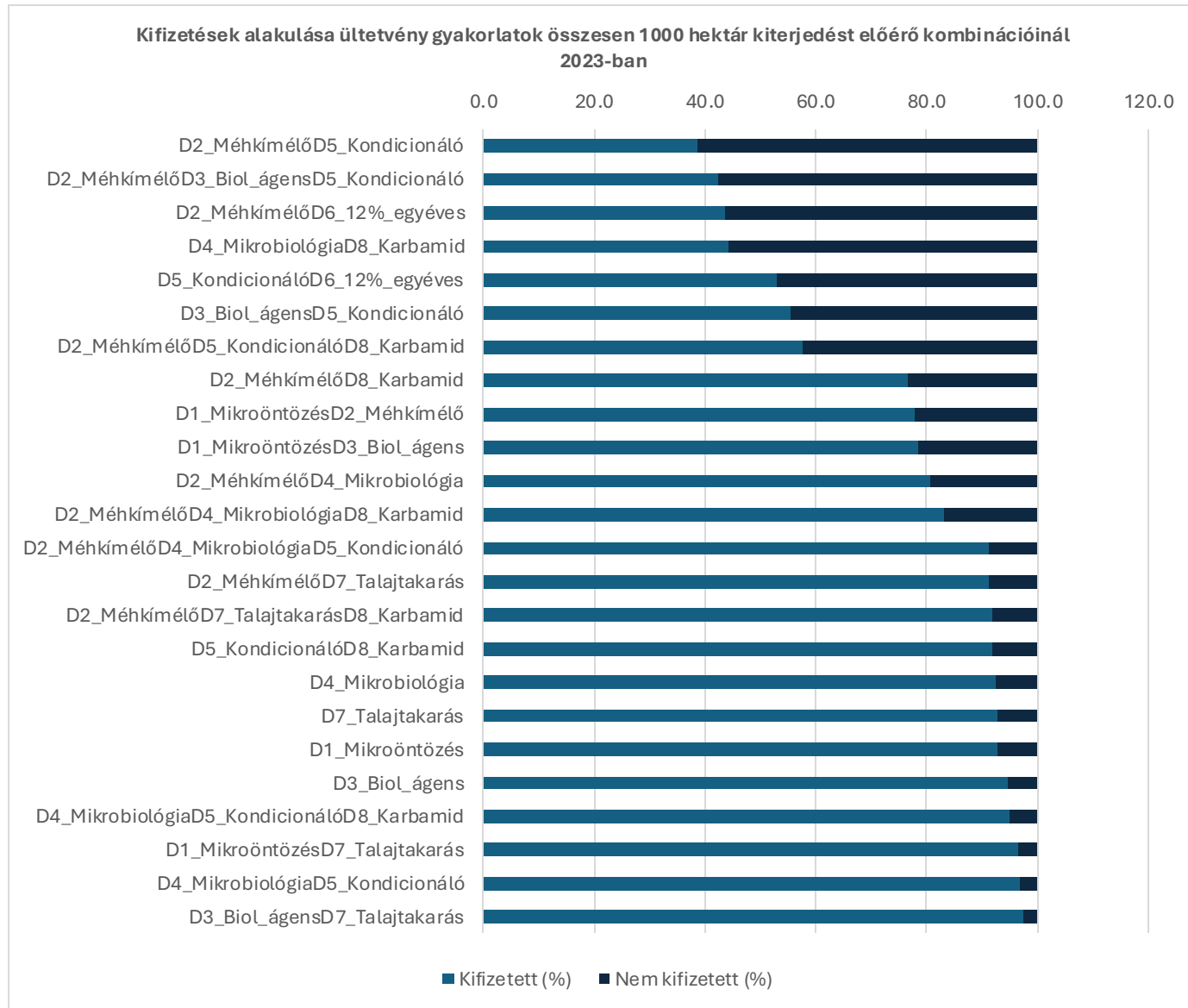
Az agro-ökológiai program 2023. és 2024. évi értékelésének eredményei – egyéb állandó kultúra földhasználati kategória

Állandó kultúrákban elérhető AÖP gyakorlatok által érintett területek alakulása 2023-2024

- **Dominál az „Állandó kultúrák talajtakarása évelő kultúrák fenntartásával” gyakorlat**
- Hat gyakorlat esetén csökkent a terület
- **Jelentősen csökkent:** Méhekre vesz. szerek tilalma, Talaj- és növénykondicionáló szerek alkalmazása, Karbamid
- **Jelentősebb térbeli növekedés:** Állandó kultúrák talajtakarása évelő kultúrák/gyepesítés
- **Az érintett terület kiterjedése növekedést mutatott**
- Az igénylők 78 %-a nem változtatott korábbi vállalásain
- **A kombinációk száma csökken, területi arányuk nő**
- **2024-ben több, mint 600 gazdasággal növekedett a gyakorlatokat igénylők köre** – jellemzően 0-10 ha csatlakoztak

Az agro-ökológiai program 2023. és 2024. évi értékelésének eredményei – egyéb állandó kultúra földhasználati kategória - Kifizetések

- **2023-ban kérelmezett területek közel 87 %-a kifizetésben is részesült**
- A nem kifizetett gyakorlatkombinációkban megtalálhatóak a **Méhekre veszélyes szerek használati tilalma ültetvényekben és a Talaj- és növénykondicionáló szerek alkalmazása**
- **Összefüggés feltételezhető ezen gyakorlatok alacsonynak mondható kifizetési aránya és a 2024. évi AÖP igénylés között**
- A ki nem fizetett kérelmek legnagyobb arányban a 0-10 hektáros gazdasági méret kategóriában jellemzőek.

Összefoglalás

- Valamennyi földhasználati kategóriában **magas a gazdálkodók részvételi hajlandósága**
- Nagy kiterjedésű az AÖP intézkedéssel érintett terület–**esély a környezeti folyamatok befolyásolására**
- A rendelkezésre álló gyakorlatok köréből **néhány gyakorlat-kombináció meghatározó szerepet kapott** (pl. szántóföldi művelés esetén 83 %-ot fed le négy gyakorlat-kombináció)
- A 2024-ben a választott **gyakorlatkombinációk változatossága csökkent**, koncentrálódik a gazdálkodók figyelmére a népszerű gyakorlatokra
- Valamennyi földhasználati kategóriában **magas a gyakorlatokhoz való „hűség”**
- Az érintett terület **kis mértékben növekedett 2023-ról 2024-re (kisebb gazdaságok)**
- A **kifizetések aránya** valamennyi földhasználati kategóriában **80 % feletti** volt 2023-ban
- **A magas környezeti hozzáadott értékű gyakorlatok népszerűsége alacsony**
- A népszerű gyakorlatok várhatóan **nem eredményezik a földhasználat környezeti adottságokhoz való igazodását**

Indokolt a környezeti szempontból kedvező változásokat eredményező, de kevésbé népszerű gyakorlatok választásának ösztönzése (pl. pontrendszer, Zöld Iránytű)

Köszönjük a figyelmet!

